

KOMPLET ZA DIJAKE IN DIJAKINJE

DEMOKRACIJA EU V PRAKSI

Povejte svoje mnenje z
evropsko državljansko pobudo

Evropska
državlјanska
pobuda

1. SKLOP: Kratka predstavitev Evropske unije

DELO V RAZREDU

VREDNOTE EU

V osrčju EU je šest temeljnih vrednot. V Lizbonski pogodbi so razložene, kot sledi:

»Unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, v kateri prevladujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost ter enakost žensk in moških.«

2. člen Lizbonske pogodbe

Oglejte si vrednote EU, ki so navedene spodaj. V svoji skupini poskusite te vrednote razvrstiti glede na to, kako pomembne so vam.

- a) Človekovo dostojanstvo ...
- b) Svoboda ...
- c) Demokracija ...
- d) Enakost ...
- e) Pravna država ...
- f) Človekove pravice ...

V spodnje polje si naredite zapiske o tem, zakaj ste jih tako razvrstili, in poskusite opredeliti, kaj vam vsaka pomeni. Nato se z ostalimi učenci pogovorite o tem. V pomoč so vam lahko razlage na strani 29.

SCHENGENSKO OBMOČJE

Koliko članic schengenskega območja se lahko spomnite? Zapišite jih v spodnje polje. Pomagajte si z zemljevidom (države na schengenskem območju so obarvane modro):

Članice schengenskega območja (januar 2023)

Katere države so obarvane zeleno? Zakaj?

ŠTIRI SVOBOŠČINE

Učitelj/-ica vam bo dodelil/-a eno izmed štirih svoboščin EU (blago, kapital, storitve, ljudje). Za svoboščino, ki vam je bila dodeljena, si skupaj s svojo skupino naredite zapiske pod vsako izmed naslednjih vprašanj in jih nato delite z ostalimi:

- 1) Kakšne so prednosti za podjetja?

- 2) Kakšne so prednosti za državljane EU?

- 3) Kakšne so prednosti za vas osebno?

PODROČJA UKREPANJA EU

V spodnji preglednici so prikazana nekatera področja ukrepanja v EU:

Carinska unija	Ribištvo	Temeljne pravice
Konkurenčna pravila	Okolje	Javno zdravje
Monetarna politika	Varstvo potrošnikov	Raziskovanje in vesolje
Trgovina	Promet	Vseevropske mreže
Morske rastline in živali	Energija	Pravica
	Zaposlitev in socialne zadeve	Kmetijstvo
	Enotni trg	Migracije in notranje zadeve
		Razvoj sodelovanja in humanitarne pomoči

Pod katera področja ukrepanja spadajo naslednji primeri?

1. Prejeli boste najmanj dvoletno garancijo ob nakupu novega prenosnika.
2. Če vaš let zamuja dlje časa ali je odpovedan, boste dobili nadomestilo.
3. Vaše kvalifikacije v eni državi EU so priznane v drugi.
4. Kot zaposleni s polnim delovnim časom prejmete najmanj 20 prostih dni vsako leto.
5. Največje število trsk, ki jih ribiči lahko ulovijo.
6. Količina energije (plin/elektrika), ki mora priti iz obnovljivih virov energije, kot sta sončna in vetrna energija.
7. Največja količina finih delcev, ki smejo biti v zraku.

ZAPISKI

A large empty rectangular box with a thin blue border, intended for students to write their notes or responses.

PREGLED LEKCIJE**POMEMBNE POGODBE**

Evropska unija, kot jo poznamo danes, je posledica niza pogodb, s katerimi soglašajo njene države članice. S pomočjo podatkovnega lista na strani 26 ali spleta odgovorite na naslednja vprašanja.

Vaja 1) Naslednje pogodbe (a–e) razvrstite v pravilnem časovnem vrstnem redu (1–5):

- a) Maastrichtska pogodba
- b) Pariška pogodba
- c) Schengenska konvencija
- d) Rimska pogodba
- e) Lizbonska pogodba

1: ___ 2: ___ 3: ___ 4: ___ 5: ___

Vaja 2) Katera izmed zgornjih pogodb (a–e) je opisana spodaj?

- I. Ta pogodba je bila poskus zagotovitve miru v Evropi po drugi svetovni vojni. [___]
- II. V tej pogodbi je bila vzpostavljena evropska državljanska pobuda. .... [___]
- III. V tej pogodbi je bilo omogočeno gibanje med državami v EU brez mejnih kontrol. .... [___]
- IV. V tej pogodbi je bila ustanovljena Evropska gospodarska skupnost. .... [___]
- V. V tej pogodbi je bil oblikovan koncept evropskega državljanstva. .... [___]

VREDNOTE EU

Vaja 3) Za vsako izmed spodnjih vrednot na spletu poiščite nekaj ukrepov EU, ki so povezani s spodbujanjem ali varovanjem teh vrednot.

- a) Človekovo dostojanstvo
- b) Svoboda
- c) Demokracija
- d) Enakost
- e) Pravna država
- f) Človekove pravice

Bodite pripravljeni svoje odgovore deliti s preostankom skupine na začetku naslednjega sklopa.

SCHENGENSKO OBMOČJE

Schengensko območje je sestavljeno iz evropskih držav, ki so se dogovorile, da bodo odpravile medsebojne mejne kontrole.

Vaja 4) Odločite se, ali vsaka izmed naslednjih izjav drži (D) ali ne drži (N).

- a) Vse članice schengenskega območja so polnopravne države članice EU. ...
- b) Trenutno je 27 članic schengenskega območja. ...
- c) Pri potovanju na schengenskem območju ne potrebujete nikakršnega osebnega identifikacijskega dokumenta. ...
- d) Če ste državljan EU, ki potuje iz Grčije v Estonijo po cesti, boste morali potovati mimo mejnih kontrol. ...
- e) Živate v Španiji in imate prijatelja, ki vas bo obiskal iz Ekvadorja. Pridobil je vizum in varno prispel v Španijo. Odločita se, da bosta skupaj odletela na nekajdnevni obisk drugemu prijatelju v Francijo. Vaš prijatelj mora zaprositi še za en vizum. ...

ENOTNI TRG IN CARINSKA UNIJA

EU želi državljanom EU omogočiti, da študirajo, živijo, nakupujejo, delajo in se upokojijo v kateri koli državi članici EU in uživajo proizvode iz cele Unije. V ta namen zagotavlja prost pretok blaga, storitev, kapitala in ljudi na enotnem notranjem trgu EU. Ker je EU odstranila tehnične, pravne in birokratske ovire, državljanom prav tako omogoča, da prosto trgujejo in opravljajo poslovne dejavnosti.

Svoboda ustanavljanja državljanom EU omogoča, da ustanovijo podjetja v drugih državah članicah EU.

Vaja 5) Za vsako izmed naslednjih izjav se odločite, katera svoboščina se uveljavlja. Obkrožite odgovor/-e.

- a) Odločili ste se, da boste kupili počitniško bivališče v drugi državi članici EU in da boste med letom tam bivali v rednih intervalih.
Blago/storitve/kapital/ljudje/ustanavljanje.
- b) Delate kot prevajalec v svoji domači državi, delate pa za stranke iz vse EU, ki vam tudi plačujejo.
Blago/storitve/kapital/ljudje/ustanavljanje.
- c) Radi bi razširili svoje poslovne dejavnosti s prevzemom podjetja v sosednji državi članici EU in s pošiljanjem svojih proizvodov vanjo, ker jih boste tam prodajali.
Blago/storitve/kapital/ljudje/ustanavljanje.
- d) Ste proizvajalec oljčnega olja in odprli ste spletno trgovino, da svoje proizvode prodajate neposredno s svoje kmetije.
Blago/storitve/kapital/ljudje/ustanavljanje.
- e) Šli ste študirat na univerzo v drugi državi članici EU. Medtem ko ste tam, si najdete večerno zaposlitev s skrajšanim delovnim časom v restavraciji.
Blago/storitve/kapital/ljudje/ustanavljanje.

PODROČJA UKREPANJA EU

Evropska unija lahko ukrepa samo na tistih področjih, na katerih so jo za to prek pogodb EU pooblastile države članice.

Vaja 6) V preglednici na strani 30 so prikazana nekatera področja ukrepanja v EU. Izberite tri izmed teh področij in na spletu poiščite en primer pravnih pravil/aktov, ki jih je EU sprejela za vsako področje. Na Googlu lahko poiščete »Zakon EU o ...«

Vaja 7) EU ima tri ravni pristojnosti, zapišite manjkajočo vrsto pristojnosti:

- ..... pristojnost, v okviru katere lahko države članice sprejemajo zakonodajo in pravno zavezujoče ukrepe, če Unija tega ni storila.
- ..... pristojnost, v okviru katere EU sprejema ukrepe v podporo ali dopolnitev politik držav članic.
- ..... pristojnost, v okviru katere lahko zakonodajo sprejema samo Unija, države članice pa jo zgolj izvajajo.

PRIPRAVITE SE NA NASLEDNJO LEKCIJO

V naslednji lekciji si bomo ogledali, kako demokracija deluje v Evropski uniji. Pred lekcijo preverite, ali znate odgovoriti na naslednja vprašanja. Bodite se pripravljene pogovoriti o njih z drugimi učenci.

- Kdo je vaš predstavnik v Evropskem parlamentu (evropski/-a poslanec/-ka)?
- Kdaj bodo naslednje evropske volitve?
- Koliko morate biti stari, da bi lahko volili na evropskih volitvah?
- Ali lahko vseeno volite na evropskih volitvah, če živite v drugi državi članici EU?
- Kdo sprejema zakone v vaši državi in kako?

Povezave do dodatnih informacij (vse spletne strani so na voljo v vseh uradnih jezikih, izberite svojega).

[Zgodovina Evropske unije](#)

[Človekove pravice v Evropski uniji](#)

[Simboli Evropske unije](#)

[Države članice Evropske unije](#)

NEOBVEZNA DEJAVNOST

Za naslednjo lekcijo si zapišite stvari, na katere naletite v vsakodnevnem življenju in na katere je vplivala zakonodaja EU. Bodite se pripravljene pogovoriti o svojih ugotovitvah na naslednji lekciji.

2. SKLOP: Demokracija v Evropski uniji

DELO V RAZREDU

ORGANI ODLOČANJA V EU

Vaš/-a učitelj/-ica vam bo razložil/-a o treh glavnih organih odločanja v Evropski uniji. V pomoč so vam lahko naslednja polja z informacijami.

Kaj počne Evropska komisija?

Predlaga nove zakone

Evropska komisija je edina institucija v EU, ki ima pravico predlagati zakone, ki naj jih Evropski parlament in Svet EU sprejmeta in ki:

- varujejo interese EU in njenih državljanov glede vprašanj, ki jih države članice ne morejo učinkovito obravnavati na nacionalni ravni,
- pravilno upoštevajo tehnične podrobnosti zaradi posvetovanja s strokovnjaki in javnostjo.

Upravlja politike EU in dodeljuje sredstva EU

- skupaj s Svetom in Parlamentom določa prednostne porabe sredstev,
- pripravlja letne proračune, ki jih odobri Parlament in Svet,
- pod nadzorom Evropskega računskega sodišča spremlja porabo denarja.

Izvaja zakonodajo EU

- skupaj s Sodiščem Evropske unije skrbi, da se zakonodaja EU ustrezno izvaja v vseh državah članicah.

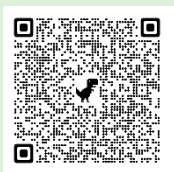
Zastopa EU v mednarodnem okolju

- v imenu držav EU govori v mednarodnih organih, zlasti na področjih trgovinske politike in humanitarne pomoči,
- v imenu EU se pogaja na področju mednarodnih pogodb.

Sestava

Politično vodstvo je zagotovljeno s 27 komisarji (en iz vsake države EU) – ki jih vodi predsednik/-ica Komisije, ki odloča o tem, kdo je odgovoren za katero področje politike. Predsednika/-ico imenuje Svet EU (ki zastopa voditelje držav ali vlado vsake države EU), pri tem pa upošteva rezultate volitev v Evropski parlament. Nato ga/jo odobri Evropski parlament. Druge člane imenujejo njihove države, nato pa morajo iti skozi postopek odobritve, ki vključuje novega/novo predsednika/-ico, Evropski parlament in Svet EU.

[Evropska komisija](#)

Kaj počne Svet Evropske unije?

- Oblikuje in sprejema zakonodajo EU
- Svet ima bistveno vlogo pri sprejemanju odločitev v EU.
- Oblikuje in sprejema zakonodajne akte, običajno skupaj z Evropskim parlamentom. Sestavljajo ga ministri iz vseh držav EU.
- Usklajuje politike držav članic.

Svet je odgovoren za usklajevanje politik držav članic na posebnih področjih, med katera spadajo:

- gospodarska in fiskalna politika;
- izobraževanje, kultura, mladina in šport;
- politika zaposlovanja.

Oblikuje skupno zunanjo in varnostno politiko EU

Svet na podlagi smernic Evropskega sveta določa ter izvaja zunanjo in varnostno politiko EU, kar vključuje tudi razvojno in humanitarno pomoč EU, obrambo ter trgovino.

Sklepa mednarodne sporazume

Svet daje mandat Komisiji, da se v imenu EU pogaja o sporazumih med EU ter državami, ki niso članice EU, in mednarodnimi organizacijami. Po koncu pogajanj sprejme odločitev o podpisu in sklenitvi sporazuma.

Sprejema proračun EU

Svet sprejema proračun EU skupaj s Parlamentom.

Proračunsko obdobje pokriva koledarsko leto. Proračun se običajno sprejme decembra in se začne uporabljati 1. januarja naslednje leto.

[Svet](#)

Kaj počne Evropski parlament?

Sprejema zakone

- Sprejema predpise EU, in sicer skupaj s Svetom EU na podlagi predlogov Evropske komisije.
- Odloča o mednarodnih sporazumih.
- Odloča o širitvah.
- Pregleda delovni program Evropske komisije, lahko zahteva pripravo zakonodajnih predlogov.

Nadzoruje

- Opravlja demokratični nadzor nad vsemi institucijami EU.
- Izvoli predsednika Evropske komisije in potrdi celotni kolegij Evropske komisije. Lahko izglasuje nezaupnico in posledično odstop Evropske komisije.
- Podeli razrešnico oziroma odobri porabo proračunskih sredstev EU.
- Preuči peticije državljanov in uvede preiskave.
- Razpravlja o monetarni politiki z Evropsko centralno banko.
- Postavlja vprašanja Evropski komisiji in Svetu.
- Sodeluje kot opazovalec volitev.

Sprejema proračun

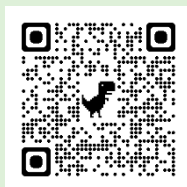
- Sprejme proračun EU skupaj s Svetom EU.
- Potrdi dolgoročni finančni načrt EU, t.i. večletni finančni okvir.

Sestava

Volitve potekajo vsakih pet let. Število evropskih poslancev iz posamezne države EU je približno sorazmerno številu njenega prebivalstva: nobena država ne sme imeti manj kot 6 ali več kot 96 poslancev, skupno število poslancev pa ne sme preseči 705 (704 poslancev in predsednik). Poslanci so združeni v politične skupine po politični usmeritvi, ne po narodnosti.

Predsednik zastopa Evropski parlament navzven in v stikih z drugimi institucijami EU ter dokončno potrdi proračun EU.

[Parlament Evropske unije](#)

ZAPISKI

A large, empty rectangular box with a thin blue border, intended for students to write their notes or responses.

PREGLED LEKCIJE

GLAVNE INSTITUCIJE ODLOČANJA V EVROPSKI UNIJI

Obstajajo trije glavni organi, ki skupaj odločajo o zakonih in pravilih Evropske unije. Ti so: Evropska komisija, Evropski parlament in Svet Evropske unije.

Vaja 1) Katera izmed naslednjih institucij je opisana spodaj? Napišite K za Komisijo, P za Parlament in S za Svet.

Ne pozabite, da lahko informacije poiščete na spletu.

- a) Ti organi imajo 27 članic. .... ( )
- b) Člane tega organa neposredno volijo državljani EU. .... ( )
- c) Ta organ predlaga zakone. .... ( )
- d) Ta organ je sestavljen iz enega ministra iz vsake države članice. .... ( )
- e) Ta dva organa se morata strinjati glede zakona, če želita, da bo sprejet. .... ( )
- f) Vsak član tega organa je odgovoren za drugo področje politike. .... ( )
- g) Ta organ je odgovoren za nadzorovanje drugih organov EU. .... ( )
- h) Ta dva organa odobravata proračun EU. .... ( )

V Evropski uniji so naši državni in lokalni organi oblasti demokratični. Obstajajo pa še drugi načini vladanja v državi. Pri reševanju naslednje naloge si pomagajte s spletom ali slovarjem.

Vaja 2) Sistem vladavine na levi povežite z opredelitvijo na desni.

a) Anarhija	1. Oblika vladavine, pri kateri dedni vladar vlada sam. Njegova moč ni omejena.
b) Absolutna monarhija	2. Oblika vladavine, za katero je značilno, da ima neizvoljenega voditelja ali skupino voditeljev, ki imajo v rokah oblast z le malo omejitvami. Pogosto jo podpira vojska.
c) Teokracija	3. Družba, ki je prosto ustanovljena brez oblasti ali vladajočega organa.
d) Oligarhija	4. Vladavina v državi z neposrednim božanskim vodstvom ali vladavina uradnikov, za katere se smatra, da jih vodi bog.
e) Diktatura	5. Družba, v kateri vladajo oziroma ki jo nadzorujejo ljudje z velikim bogastvom oziroma precejšnjimi prihodki.
f) Plutokracija	6. Oblika strukture oblasti, v kateri je oblast v rokah majhnega števila ljudi.

ZAKONODAJNI POSTOPEK V EU

Novi zakoni v EU se običajno sprejemajo skladno s standardnim postopkom, v katerega so vključeni trije zakonodajni organi EU: Evropska komisija, Evropski parlament, Svet EU.

Vaja 3) Preberite naslednje izjave in se odločite, ali držijo (D) ali ne (N). Če ne držijo, bodite pripravljeni pojasniti zakaj.

- a) Vse tri institucije lahko sprožijo zakonodajni postopek. .... ( )
- b) Da bi bil zakon sprejet, se morata strinjati Parlament in Komisija. .... ( )
- c) Parlament in Svet lahko oba spreminjata predloge. .... ( )
- d) Pred vložitvijo predloga se izvede posvetovalni postopek. .... ( )
- e) EU lahko sprejema zakone o vseh vprašanjih, za katere se tako odloči. . ( )

EVROPSKA DRŽAVLJANSKA POBUDA

Evropska državljanska pobuda (ECI) je način, na katerega lahko državljani EU vplivajo na politike v EU. Gre za obliko participativne demokracije.

Evropsko državljansko pobudo lahko uvedejo ali podprejo vsi evropski državljani, ki so dovolj stari, da volijo na evropskih volitvah. Starost, pri kateri lahko ljudje volijo na evropskih volitvah, se lahko razlikuje: v večini držav je to 18 let, v Grčiji 17, v Avstriji, na Malti in v Belgiji pa 16 (maj 2023). Države članice EU lahko znižajo starost, pri kateri lahko ljudje podprejo evropsko državljansko pobudo, na 16; Estonija in Nemčija sta to storili. Preverite zadnje stanje v vaši državi: https://europa.eu/citizens-initiative/data-requirements_sl

PRIPRAVITE SE NA NASLEDNJO LEKCIJO

Bodite pripravljeni, da se boste z učenci pogovarjali o naslednjih vprašanjih:

- 1) Koliko pozornosti posvečate delovanju Evropske unije? Ali sledite institucijam na družbenih omrežjih ali v novicah?
- 2) Ali se vam zdi način, na katerega se sprejemajo odločitve v Evropski uniji, demokratičen?
- 3) Ali obstajajo načini, na katere bi Evropska unija po vašem mnenju postala bolj demokratična?
- 4) Ali obstaja kaj, kar se vam zdi, da bi bila dobra zamisel za pobudo?

Pojdite na <https://europa.eu/citizens-initiative/sl>. Pomaknite se po strani navzdol, da si ogledate nekaj novejših pobud, ali uporabite zavihek »Iskanje pobude«, da poiščete pobudo. Poiščite pobudo, ki bi jo bili pripravljeni podpreti. Pripravite se, da na naslednji lekciji razložite, zakaj bi podprli to pobudo. Kaj že veste o tem vprašanju?

NEOBVEZNA DEJAVNOST

Sestavite kratko anketo za svoje sošolce, da ugotovite, koliko vedo o tem, kako deluje Evropska unija in za kaj je odgovorna. Rezultate analizirajte v razredu in se o njih pogovorite.

3. SKLOP: Evropska državljanska pobuda

DELO V RAZREDU

PRAVILA EVROPSKE DRŽAVLJANSKE POBUDE

Evropska državljanska pobuda je oblika participativne demokracije. Na ta način lahko državljani EU vplivajo na oblikovanje zakonov in politik v EU. Pobudo lahko prijavijo vsi tisti, ki so dovolj stari in upravičeni do glasovanja na volitvah v Evropski parlament (če ta pobuda izpolnjuje določena merila). Koraki so naslednji:

- 1) Poiščite šest ljudi iz drugih šestih držav EU, ki imajo pravico voliti na evropskih volitvah, da skupaj z vami oblikujejo ekipo.
- 2) Opredelite svoje cilje in Evropsko komisijo prosite, naj prijavi pobudo.
- 3) Po pozitivni odločitvi pobudo objavijo na spletni strani ECI.
- 4) V 12 mesecih zberite najmanj 1 milijon podpisov iz najmanj 7 držav članic EU (prek spleta ali v papirni obliki).
- 5) Izjave o podpori naj preverijo nacionalni organi.
- 6) Svojo pobudo predložite Komisiji.
- 7) Sestanek s Komisijo.
- 8) Javna obravnava v Evropskem parlamentu.
- 9) Odgovor Evropske komisije.
- 10) Odziv Komisije glede predlaganih ukrepov, če obstajajo.

KAKO BI RAZVILI KAMPANJO? NAREDITE SI ZAPISKE.

- Kako bi poimenovali kampanjo?
- Kaj bi storili, da bi poiskali partnerje v 6 drugih državah članicah?
- Za kaj boste morda morali porabiti denar?
- Kako bi zbrali sredstva za svojo kampanjo?
- Kako bi »prodali« svojo zamisel, da bi dobili podpise?
- Kako bi vzbudili medijsko pozornost?

PREGLED LEKCIJE

Vaja 1) Naročeno vam je bilo, da se v okviru 2. lekcije odločite, za katero pobudo bi glasovali. Ponovno si oglejte to pobudo in njeno spletno stran ter si naredite zapiske o naslednjem:

- 1) Kaj vas je najprej pritegnilo k tej pobudi?
- 2) Katere metode so organizatorji uporabili, da vas prepričajo? Razmislite o tem, kako so poskušali podkrepiti svoj argument. Katere izraze so uporabili? Kako so uporabili slike in grafične elemente? Kako se počutite zaradi vseh teh elementov?

V spodnja polja naredite nekaj zapiskov.

Besedilo

Slike/videoposnetki

Grafični elementi

Drugo

PRIPRAVITE SE NA NASLEDNJO LEKCIJO

Vaja 2) Pojdite na spletno stran [https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative_sl?STATUS\[0\]=ANSWERED](https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative_sl?STATUS[0]=ANSWERED), na kateri boste našli pobude, na katere je Komisija odgovorila. Oglejte si jih nekaj in obiščite njihove spletne strani, če jih imajo. Zakaj se vam zdi, da so bile uspešne? Bodite se pripravljene pogovoriti o njih na začetku naslednje lekcije.

Vaja 3) Razmislite o kampanji, za katero ste glasovali na zadnjem srečanju. Če bi vodili kampanjo, kako bi poskusili zagotoviti, da bo uspešna? Razmislite o dejanjih, ki bi jih lahko izvedli prek spleta ali brez spleta. V spodnje polje si naredite nekaj zapiskov.

NEOBVEZNA DEJAVNOST

Ustvarite škatlo za predloge ali izvedite spletno anketo, da ugotovite, katera vprašanja so pomembna drugim učencem na šoli na evropski ravni. Kaj ste ugotovili?

4. SKLOP: Razvijte in spodbujajte evropsko državljansko pobudo

DELO V RAZREDU

PRISTOPI K PREPRIČEVANJU

Logika:

Ali je zamisel smiselna? Ali obstaja neposredna povezava med zahtevanim ukrepom in na primer izboljšavami v družbi/gospodarstvu/vsakodnevnem življenju/zdravju?

Čustva:

Ali gre pri vprašanju za nekaj, česar se ljudje bojijo? Koliko bolje se bodo počutili, če bo težava rešena? Kako se bodo počutili, če ni rešena/če ne storijo ničesar? Ali gre pri vprašanju za nekaj, s čimer lahko ljudje sočustvujejo? Ali gre za nekaj, kar vzbuja upanje?

Etika:

Ali gre za moralno vprašanje? Ali je vprašanje moralno napačno? Ali bi morali vprašanje rešiti preprosto zato, ker je tako prav (čeprav bi morali za to plačati določeno ceno)?

Verodostojnost:

Ali obstajajo zanesljivi viri, s katerimi lahko podkrepite svoj predlog? Ali obstajajo posamezniki/skupine, ki jih občudujemo ali spoštujemo (in ki so dokazali, da imajo potrebno znanje), ki imajo podobno stališče ali so se že dejavno lotili vprašanja?

DELO V RAZREDU: ISKANJE SKUPNE TOČKE

Pri sprejemanju zakonodaje v EU je bistveno, da se poiščejo skupne točke in da se razumejo različni vidiki različnih oseb. To bo veljalo tudi za zamisel za zakon, ki so jo učenci predstavili z evropsko državljansko pobudo. Če v okviru evropske državljanske pobude uspešno zberejo en milijon podpisov, Komisija pa se odloči, da bo vložila zakonodajni predlog, bodo morali sozakonodajalci, Evropski parlament in Svet doseči kompromis. Komisija bo morala pred zakonodajnim predlogom razmisliti o stališčih vseh strank, ki bodo prizadete; poslanci v Parlamentu bodo razmislili o učinku na ljudi in podjetja v svojih volilnih okrajih; v Svetu pa si bodo predstavniki vsake države članice EU vprašanje ogledali z nacionalnega vidika posamezne države, saj se lahko zgodi, da bodo določene države bolj ali drugače prizadete kot druge. Vsi ti organi se bodo morali pogajati in sklepati kompromise, če želimo, da pobuda postane zakon.

DELO V RAZREDU: LIK

Vaši skupini bo dodeljen »lik«, izmišljena oseba, ki jo boste morda želeli prepričati. V spodnjo preglednico vnesite nekaj zamisli za svoj lik.

Stvari, ki me skrbijo:	Stvari, zaradi katerih se počutim brezskrbno:

ZAPISKI

A large, empty rectangular box with a thin blue border, intended for students to write their notes or responses.

PREGLED LEKCIJE

Za domačo nalogo pri tej lekciji ustvarite videoposnetek za spodbudo vaše izbrane pobude. Pravila so naslednja:

- Delajte v skupinah po 3 ali 4, ustvarite videoposnetek, s katerim boste podprli pobudo, ki ste jo izbrali med lekcijo; videoposnetek ne sme biti daljši od 3 minut.
- V videoposnetku lahko igrate vloge (tj. lahko ste nekdo v drugi starostni skupini, z drugačnim poklicem itn.).
- Če želite, lahko v svoj videoposnetek vključite glasbo in/ali grafične elemente.
- Odgovorni ste, da pridobite dovoljenje za snemanje na lokacijah ali da vključite druge ljudi, če je to potrebno.
- Videoposnetek mora imeti špico, na kateri je navedeno, kdo je bil odgovoren za kateri del projekta.

NAMIGI ZA SNEMANJE UČINKOVITEGA VIDEOPOSNETKA

Da posnamete učinkovit videoposnetek, je izjemno pomembno, da načrtujete. Preden razmislite o snemanju, opravite naslednje:

- **Raziščite svojo pobudo.** Poskrbeti boste morali, da imate na voljo zanesljive podatke in številke.
- Izberite tista **vprašanja, ki se vam zdijo najpomembnejša.** Ne pozabite, da imate na voljo samo tri minute. Mogoče ne boste mogli povedati vsega.
- Razmislite o različnih skupinah ljudi, ki mogoče imajo **drugačno stališče kot vi.** Kakšne argumente bodo mogoče uporabili proti vaši pobudi? **Kako se lahko odzovete na te argumente?**

Po tem ko organizirate svoje zamisli, je čas, da napišete scenarij. V njem naj bodo besedilo in navodila za govorce, upravljavca kamere in za kakršne koli učinke, ki jih mogoče želite vključiti na videoposnetku po zaključenem snemanju. Razmislite o naslednjem.

- Vaš videoposnetek naj **nagovori gledalca neposredno**: počutiti se mora, kot da se pogovarjate z njim. Poskrbite torej, da boste uporabljali ustrezen jezik.
- Z različnimi pristopi uporabite tisto, kar ste se naučili v lekciji. Z njihovo pomočjo se odločite, kako boste izrazili zamisli. **Uporabljajte jezik, ki odraža logiko, čustva, etiko in verodostojnost**, tisto pač, kar vam bo pomagalo podkrepiti svoj argument.
- Razmislite o tem, **kdo bo verjetno vaše občinstvo.** To boste delili s svojimi sošolci/-kami, ampak malce razmislite o tem, kako je treba nagovoriti nekoga, kot je na primer vaš/-a učitelj/-ica.
- **Bodite kratki in jedrnat.** Medtem ko pišete svoj scenarij, ga preberite na glas, da ugotovite, ali leti z jezika. **Krajše povedi so boljše od daljših.**
- **Ko se vam bo zdelo, da ste scenarij končali, celo besedilo preberite na glas in izmerite, koliko časa potrebujete.** Če boste potrebovali več kot tri minute, ga boste morali urediti. Upoštevajte, da boste mogoče morali nekaj časa nameniti drugim elementom, ki jih boste vključili v videoposnetek.

Zdaj lahko načrtujete svoj videoposnetek. Priporočljivo je tudi, da narišete zgodbo v slikah (»storyboard«). Zgodba v slikah je načrt snemanja videoposnetka od začetka do konca. Lahko je razmeroma groba, ampak vključevati mora vse prizore in vse, kar boste vključili v zadnji različici videoposnetka. Primere zgodb v slikah lahko najdete na spletu, če v Google vtipkate »storyboard«.

POMNITE:

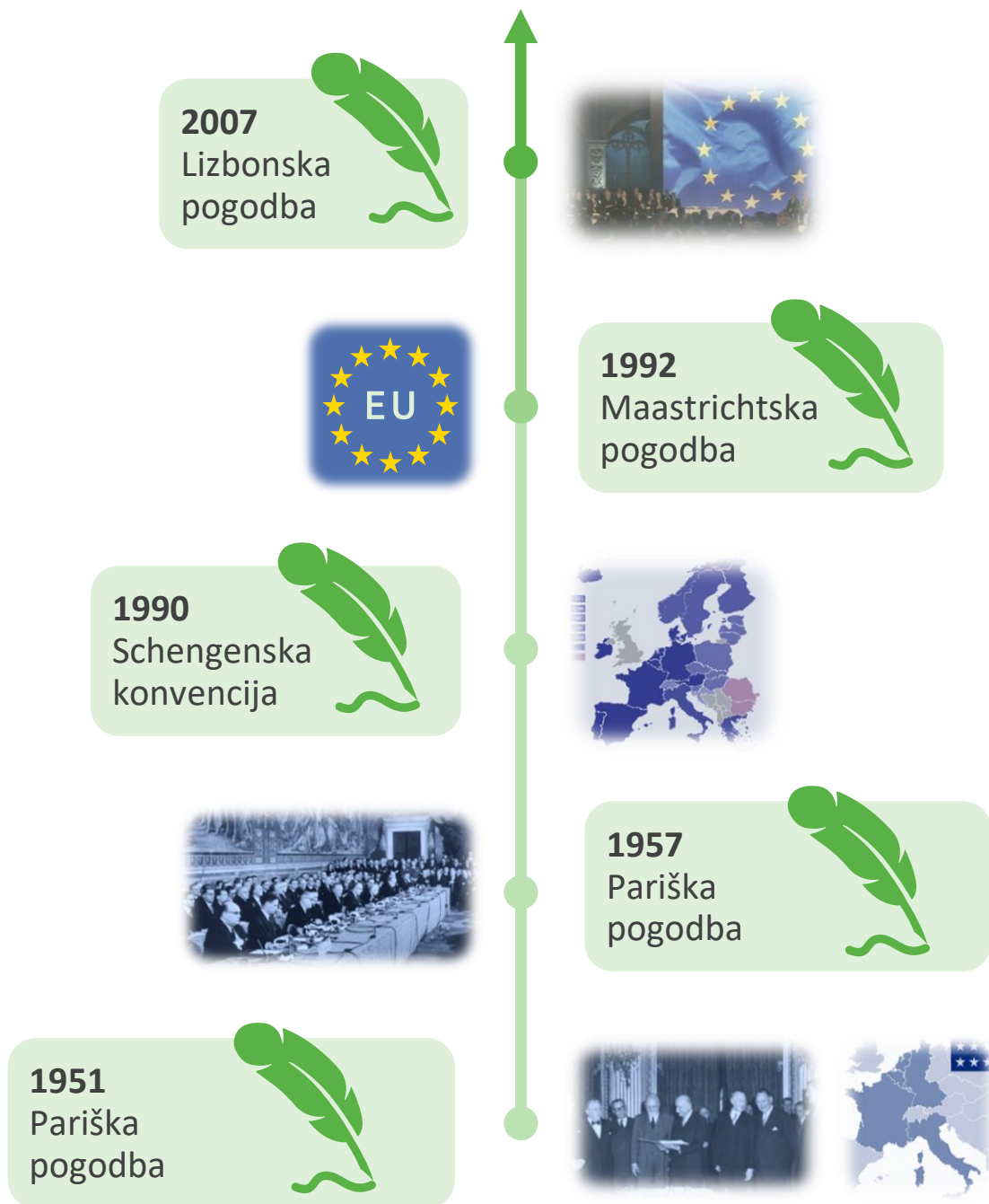
- **Da bi bil videoposnetek učinkovit, ni treba, da je zapleten.** Ne načrtujte stvari, za katere niste prepričani, ali jih lahko tehnično izvedete.
- Uporabite lahko kamero na svojem telefonu. Na vaši napravi je mogoče program za montiranje videoposnetkov, ki ga lahko uporabite. Če ga ni, so na spletu na voljo brezplačni programi za montiranje videoposnetkov, npr. OpenShot. Ne pozabite, da ste odgovorni, da preverite, ali so na vseh stvareh, ki jih prenesete, virusi itn. Prav tako ne delite svojih osebnih podatkov. **Če niste prepričani glede ničesar na spletu, se obrnite na učitelja/-ico ali drugega odgovornega odraslega, da vam svetuje.**
- Poskusite **se izogniti temu, da posnamete samo eno osebo, ki sedi pred kamero in recitira scenarij.** To je lahko dolgočasno in težko za posneti, saj ljudje delajo napake. Poskusite scenarij razdeliti med člane skupine, da **poskrbite za raznolikost** in da se bo vsem lažje naučiti tisto, kar morajo reči.
- Če znate uporabljati program za montažo, ne pozabite, da lahko prikažete slike ali grafične elemente ter uporabite glasbo ali glasovni komentar. Gradivo, ki ga boste našli na spletu, bo morda zaščiten z avtorskimi pravicami, zato priporočamo **uporabo nelicenciranega gradiva.**
- Razmislite o vidikih, kot sta razsvetljava in zvok, še zlasti, če boste snemali zunaj, kjer lahko pride do hrupa zaradi vetra, bližnje ceste itn.
- Tudi vi boste na posnetku. **Malce razmislite o tem, kaj boste oblekli,** poskrbite, da se boste oblekli tako, kot se želite prikazati občinstvu. Ličila običajno niso potrebna.
- V vsakem primeru pa mora vaš videoposnetek **dobro teči in biti poln energije.**

Čestitamo,

končali ste ta modul in se naučili več o demokraciji v Evropski uniji. Demokracija deluje samo, kadar vsi igrajo svojo vlogo, zdaj pa ste se naučili nekaj načinov, na katere lahko igrate dejavno vlogo. Evropska državljanska pobuda omogoča, da se vaš glas sliši, tako da lahko povzročite pozitivne spremembe, ne samo zase, temveč za vse v Evropski uniji.

PODATKOVNI LIST O POGODBAH EVROPSKE UNIJE

Glavne pogodbe EU

[Več informacij o Pogodbah](#)

Naslednje pogodbe predstavljajo pet pomembnih mejnikov v zgodovini Evropske unije. Če potrebujete več informacij, sledite povezavam po vsakem polju z informacijami. Ne pozabite, da lahko v vseh primerih spremenite jezik.

PARIŠKA POGODBA IZ LETA 1951

Evropska unija se je rodila v 50. letih prejšnjega stoletja, po drugi svetovni vojni. Cilj je bil preprečitev še ene vojne na evropski celini. Pariška pogodba je bila prvi korak evropske integracije. V njej je bila ustanovljena Evropska skupnost za premog in jeklo, ki je povezala šest evropskih držav (Francija, Zahodna Nemčija, Italija, Belgija, Luksemburg in Nizozemska), med katerimi je neovirano potekala trgovina s premogom in jeklom. Glavni namen Evropske skupnosti za premog in jeklo je bila integracija gospodarstev sodelujočih evropskih držav, da bi tako bil manj verjeten nastanek konflikta in da bi bilo očitno, če bi ena izmed članic začela uporabljati jeklo za izdelavo orožja, ker se pripravlja na morebitno vojno.

RIMSKA POGODBA IZ LETA 1957

V tej pogodbi je bila ustanovljena Evropska gospodarska skupnost (EGS), ki je združila šest evropskih držav (Belgijo, Nemčijo, Francijo, Italijo, Luksemburg in Nizozemsko), da bi prek trgovine sodelovale pri integraciji in gospodarski rasti.

Vzpostavila je skupen trg, ki temelji na prostem pretoku blaga, ljudi, storitev in kapitala. Prav tako je vzpostavila carinsko unijo, s čimer je interno odpravila tarife in vzpostavila skupne tarife za blago, ki prihaja od zunaj.

Veliko izmed institucij EU, ki jih poznamo danes, je bilo ustanovljenih v tej pogodbi:

- Svet ministrov
- Komisija
- Parlamentarna skupščina (Evropski parlament)
- Sodišče Evropske unije
- Ekonomsko-socialni odbor

SCHENGENSKA KONVENCIJA IZ LETA 1990

V Schengenski konvenciji je bilo vzpostavljeno območje prostega gibanja brez mejne kontrole za podpisnice. Pozneje je bila prenesena v zakonodajo EU, danes pa gre za jasen cilj Evropske unije.

MAASTRICHTSKA POGODBA IZ LETA 1992

S to pogodbo je bila ustanovljena Evropska unija. Med množico drugih stvari je predstavila tudi koncept »evropskega državljana«, ki državljanom katere koli države v EU omogoča, da živi in dela v kateri koli drugi državi članici. Prav tako jim je zagotovila druge pravice in zaščito.

Pri tej pogodbi je bilo tudi pomembno, da je vzpostavila koncept skupne valute in usklajevanja gospodarskih politik, kar je privedlo do oblikovanja evra in Evropske centralne banke.

Pogodba je centralizirala veliko odgovornosti, ki so bile prej v pristojnosti nacionalnih vlad, da bi tako zagotovila dodatno uskladitev v vsej Evropski uniji. Prav tako je uvedla nekaj sprememb strukture moči v institucijah EU.

LIZBONSKA POGODBA IZ LETA 2007

Ta pogodba je nadgradila in spremenila pogodbe, ki so bile tedaj veljavne. Evropski uniji je podelila status pravne osebe, kar pomeni, da lahko zdaj podpisuje pogodbe ali se pridružuje organizacijam kot enoten organ. Določa, da je Listina o temeljnih pravicah pravno zavezujoča in da ima enako pravno vrednost kot pogodbe. Prav tako razjasnjuje vprašanja, povezana s pristojnostjo EU.

Pomembno je, da je ta pogodba z okrepitevijo pooblastil Evropskega parlamenta zagotovila, da mora biti več demokracije.

Zagotovila je tudi mehanizem, s katerim lahko imajo navadni državljani neposreden vpliv na politike in zakone v EU. V njej je bila vzpostavljena evropska državljanska pobuda (ECI).

Temeljne vrednote Evropske Unije

ČLOVEKOVO DOSTOJANSTVO

Koncept človekovega dostojanstva je prepričanje, da imajo vsi ljudje posebno vrednost, ki je povezana izključno z njihovo človeškostjo. Nima nič z družbenim razredom, raso, spolom, vero, zmogljivostmi ali katerim koli drugim dejavnikom razen tega, da so ljudje.

Človekovo dostojanstvo upravičuje človekove pravice. Kadar so ljudje razdeljeni in jim je pripisana vrednost na podlagi lastnosti, kot so družbeni razred, spol, vera itn., nastanejo neenakopravne družbe, v katerih smo priča razmahu diskriminacije. Ljudje, ki jim pripišemo večjo vrednost, so deležni prednostne obravnave. Vsi, ki ne spadajo v prednostno skupino, so lahko zapuščeni ali zatirani.

SVOBODA

Svoboda gibanja državljanom daje pravico, da se v Uniji prosto gibajo in prebivajo. Posamezne svoboščine, kot so spoštovanje zasebnega življenja, svoboda misli, vere, zbiranja, izražanja in obveščanja, so zavarovane z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah.

DEMOKRACIJA

EU deluje na podlagi predstavniške in participativne demokracije. To, da je nekdo državljan Evropske unije, pomeni, da uživa politične pravice. Vsak odrasel državljan EU ima pravico kandidirati in voliti na volitvah v Evropski parlament. Državljan EU imajo pravico kandidirati in voliti v svoji državi prebivališča ali v svoji državi porekla. Državljan lahko prav tako neposredno vplivajo na politiko EU prek orodij, kot je evropska državljanska pobuda.

ENAKOST

Pri enakosti gre za enake pravice za vse državljane pred zakonom. Načelo enakosti žensk in moških je temelj vseh evropskih politik in evropske integracije. Velja na vseh področjih. Načelo enakega plačila za enako delo je postalo del Rimske pogodbe leta 1957.

PРАВNA DRŽAVA

EU temelji na načelih pravne države. Vse, kar EU stori, temelji na pogodbah, ki so jih prostovoljno in demokratično sklenile vse države v EU. Za zakone in pravico skrbi neodvisno sodstvo. Države v EU so končno pristojnost podelile Sodišču Evropske unije, katerega sodbe morajo upoštevati vsi.

ČLOVEKOVE PRAVICE

Človekove pravice so zaščitene po Listini Evropske unije o temeljnih pravicah. Te obravnavajo pravico do svobode pred diskriminacijo na podlagi spola, rase, etnične pripadnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti, pravico do varovanja vaših osebnih podatkov in pravico do dostopa do sodnega varstva.

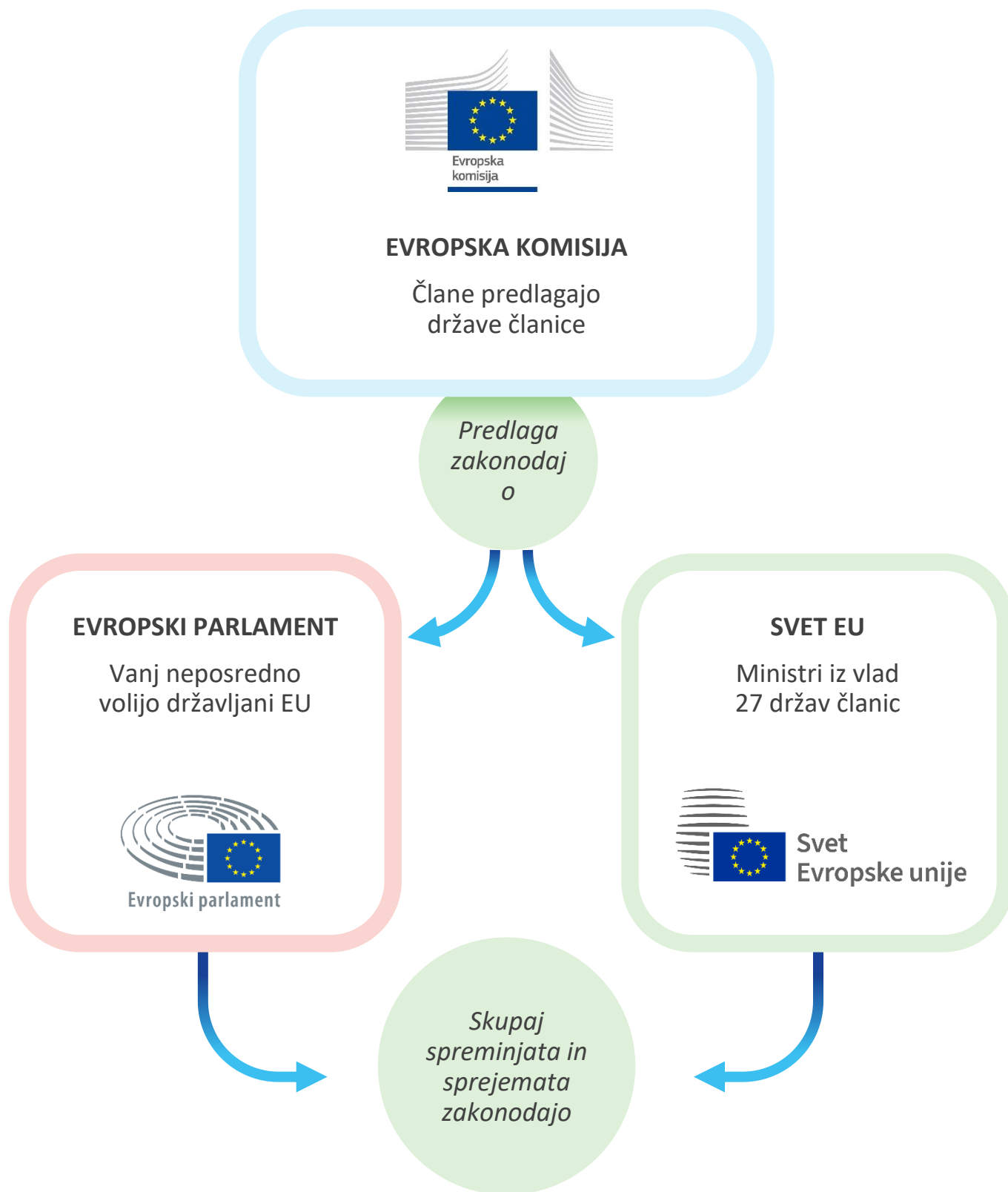
PODROČJA UKREPANJA EU (izbor)

Izključna pristojnost	Deljena pristojnost	Podporna pristojnost
Carinska unija	Enotni trg	Javno zdravje
Konkurenčna pravila	Zaposlitev in socialne zadeve	Industrija
Monetarna politika	Kmetijstvo	Kultura
Trgovina	Ribištvo	Turizem
Morske rastline in živali	Okolje	Izobraževanje in usposabljanje, mladina in šport
	Varstvo potrošnikov	Civilna zaščita
	Promet	Upravno sodelovanje
	Vseevropske mreže	
	Energija	
	Pravica	
	Temeljne pravice	
	Migracije in notranje zadeve	
	Javno zdravje	
	Raziskovanje in veselje	
	Razvoj sodelovanja in humanitarne pomoči	

[Področja ukrepanja EU](#)

ZAKONODAJNI POSTOPEK V EU

© Evropska unija, 2023

Ponovna uporaba je dovoljena z navedbo vira. Politiko o ponovni uporabi dokumentov Evropske komisije ureja Sklep 2011/833/EU (UL L 330, 14. 12. 2011, stran 39).

PDF ISBN: 978-92-68-03858-1

doi: 10.2792/509406

KA-05-23-148-SL-N

Urad za publikacije
Evropske unije

Evropska
državlјanska
pobuda